

Ltn

✓ 1418

ԴԱՍԱՏԵՏՐ

1909

ԿՐՕՆԻ

Ա. ՏԱՐԻ.

ԿԱԶՄԵՅ

ՄԻԱԲԱՆ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌՈՅ Ս. ԷԶՄԻԱՇՆԻ
ՅՈՒՄԻԿ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՄՈՎՍԻՍԵԱՆ

«Ունկնդիր» եւ տես բոլորով սրտիւ
«զոր եղանակեալ բերանով» հաւատա-
ստեալս եւ սրտիւ. եւ որոյ հաւատաս-
տեալս՝ զնոսին եւ գործով ցուցցես»:

Մաշտոց ձեռնագրութեան

ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ս. ԿԱԹՈՒՂԻԿԷ ԷԶՄԻԱՇՆԻ

1890—ՌՅԼթ

ԼԵՈ

1418

ԴԱՍԱՏԵՏՐ

ԿՐՕՆԻ

Ա. ՏԱՐԻ.

ԿԱԶՄԵՅ

ՄԻԱԲԵՆ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌՈՅ Ս. ԷԶՄԻԼՅՆԻ
ՅՈՒՄԻԿ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՄՈՎՍԻՍԵԱՆ

«Ունկնէիս եւ տես բոլորով սրտիւ,
«զոր եղանակես բերանով՝ հաւատա-
«ցես եւ սրտիւ, եւ որոյց հաւատա-
«յալիս՝ զնոսին եւ գործով ցուցցես»:

Մալաթի ձեռնարկաբեան

ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ս. ԿԱԹՈՒՂԻԿԷ ԷԶՄԻԱԾՆԻ

1890—ՌՅԼԹ

41418-60

ՀՐԱՄԱՆԱԻ

ՏԵԱՌՆ ՏԵԱՌՆ ՄԱԿԱՐԱՅ

ՎԵՀԱՓԱՌ ԵՒ ՍՐԲԱԶՆԱԳՈՅՆ

ԿԱԹՈՒՂԻԿՈՍԻ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ.

ԴԱՍԱՏԵՏՐ

ԿՐՕՆԻ

«Ունկնդիր և տես բոլորով սրտիւ.
«զոր եղանակես բերանով՝ հաւա-
տացես և սրտիւ. և որոց հաւա-
տաս սրտիւ՝ զնոսին և գործով
«ցուցցես»:

Մաշտոց ձեռնադրութեան

ԳԼ. Ա.

Առէլ շաբաթս Բնի և Կնիսի.

Աստուած ստեղծել է երկինքն ու երկի-
թը և նոցա միջի բոլոր բաները:

Աստուած երկրիս վերայ ստեղծել է դաշ-
տեր՝ վարուցանի համար, անտառներ՝ փայտ
ունենալու համար, ջուր՝ խմելու և ցան-
քերը ջրելու համար:

Աստուած ամառը անձրև է տալիս՝ որ
ջուր չեղած տեղերն էլ ջրուեն, ու օդն
էլ քիչ հովանայ. Ձմեռը ձիւնով ծածկու-

մէ երկիրը որ ծառերի և բոյսերի արմատները ցրտահար չը լինին, երկիրն էլ փափկանայ ու պարարտանայ:

Աստուած ստեղծել է կենդանիներ, բանացնելով և նոցա մսի, կաթից, բրդից ու կաշուց օգտուելու համար. ստեղծել է թռչուններ, նոքա էլ իրանց օգուտն ունին, ինչպէս հաւը, սուգը, բազը և այլն, մեզ տալիս են ձու, ձագ, միս և փափուկ փետուր:

Աստուած ստեղծել է երկնքում արեւ, լուսին և աստղեր: Արեւը ցերեկը լոյս ու տաքութիւն է տալիս. սրով աճում և զօրանում են բոլորը և մենք էլ միջոց ենք ունենում լոյս ցերեկով աշխատելու. իսկ լուսինն ու աստղերը գիշերը առանց տաքութեան փոքր ինչ լոյս են տալիս. որ մենք բոլորովին խաւարի մէջ չըմանք, և օրուայ ծանր աշխատանքից յետոյ գիշերը հով եղանակին հանգիստ քնենք:

Աստուած ինչոր ստեղծել է, բոլորն էլ բարի են ու պէտքական և բոլոր բաները

մեր համար է ստեղծել: Աստուած վեց օրում առաջ այս բոլոր բաները ստեղծեց, յետոյ էլ մարդուն ստեղծեց. եօթներորդօրը ինքն հանգստացաւ և հրամայեց որ մարդն էլ վեց օր աշխատի եօթներորդօրը հանգստանայ: Հանգստանալու օրը կիւրակէ է կոչուում, որ կնշանակէ Աստուծոյ կամ Տիրոջ օր:

Արտիշեան Աստուած մեզ հօր պէս սիրելով ամեն բան մեր համար է ստեղծել, մենք էլ պարտաւոր ենք Աստուծուն սիրել ինչպէս որդին կըսիր իւր հօրը: Մենք պարտաւոր ենք Աստուծոյ անունը միշտ յիշել աղօթք անելով. բայց ուելի պէտք է կիւրակէ. օրը աղօթենք եկեղեցի գնալով և բարի բան մտածելով ու գործելով:

Կիւրակէ օրը պէտք է սուրբ պահել և այն մարդը միայն կարող է սուրբ պահել կիւրակէն, ով Աստուծուն սիրումէ. և միայն նա կարող է կիւրակէ օրը լաւ հանգըստ անալ՝ ով ամբողջ շաբաթ աշխատել է ջերմեռանդութեամբ: Աստուած միայն նո-

րա աղօթքը կըլսի ու կը կատարի՝ որ ամբողջ
շաբաթ աշխատելուց յետոյ կիւրակէ օրը
հանգստանալով եկեղեցի կը գնայ, բարի
բան կըմտածի և կը գործի: Այդ պիտին
Աստուծոյ որդի կըլինի և իրաւունք կ'ու-
նենայ Աստուծուն Հայր անուանել:

* *
*

Տէր-նահանգ աղօթք:

Հայր մեր, որ յերկինս ես, սուրբ եղիցի
անուն քո, եկեացէ արքայութիւն քո, եղե-
ցին կամք քո՝ որպէս յերկինս և յերկրի.
զհաց մեր հանապազորդ՝ տուր մեզ այսօր.
Թող մեզ զպարտիս մեր, որպէս և մեր Թո-
ղոմք մերոց պարտապանաց, և մի տանիր
զմեզ ի փորձութիւն, ալ փրկեա՛ զմեզ ի
չարէ. զի քո է արքայութիւն և զօրութիւն
և փառք յաւ իտեանս ամէն:

* *
*

Մաղնահ:

Յիշեա՛, տէր, և ողորմեա.

* *
*

Տէր, ողորմեա՛. տէր, ողորմեա՛. տէր, ո-
ղորմեա. տէր ողորմեա.

Արի, Աստուած, հարցն մերոց, որ ապա-
ւէնդ ես նեղելոց՝

Հաս յօգնութիւն ծառայից քոց՝ անօգ-
նական ազգիս Հայոց:

ԳԼ. Բ.

Ս. Կոյ՝ Մաղնահի Զնա-նոր:

Մի մարդ կար և մի կնիկ. մարդու ա-
նունն էր Յովակիմ՝ իսկ կնոջ անունը՝ Ան-
նա: Դորա հրէաներ էին և Հրէաստանումն
էին ապրում. Աննան ամուլ էր (յբերը), սո-
րա համար էլ շատ տխուր էր և իւր մար-
դու հետ միշտ աղօթք էր անում՝ Աստու-

Թուն, որ մի զուակ ունենայ. Աստուած արժանաւոր ու արդար մարդկանց աղօթքը միշտ լսում է, լսեց Յովակիմի և Աննայի աղօթքը և նոցա ծերութեան ժամանակ մի աղջիկ պարգեւեց: Յովակիմն ու Աննան իրանց աղջկայ անունը Մարիամ գրին, և ուրախացած՝ Աստուծոց շնորհակալ եղան ու խոստացան որ իրանց աղջիկը դարձեալ Աստուծուն ընծայեն: Երբ փոքրիկ Մարիամը երեք տարեկան դարձաւ՝ Յովակիմն ու Աննան տարան նորան տաճարը (հրէաների եկեղեցին տաճար էր կոչւում) և ընծայեցին Աստուծուն:

Յովակիմն ու Աննան շուտով մեռան. իսկ Մարիամը տաճարի մէջ Աստուծոյ օրէնքներն ու պատուիրանները քահանաներից սովորելով ծառայում էր տաճարին և երբ մեծացաւ, քահանաները նորան յանձնեցին իւր ազգական մի մարդու, որի անունը Յովսէփ էր, և մի բարի ու արդար մարդ էր: Թէ Յովսէփը և թէ Մարիամը Դաւիթ մարգարէի ցեղից էին:

— Մարիամ՝ Սուրբ Կոյսի ծնունդը տօնում ենք: Սեպտեմբերի 8-ին իսկ տաճարին ընծայուիլը՝ Նոյեմբերի 21-ին: Այդ երկու օրերին էլ դպրոցական արձակուրդ է լինում. որ աշակերտներն էլ իրանց ծնողների ու վարժապետների հետ եկեղեցի գնան, աղօթեն Մարիամի պէս շնորհալի սուրբ և Յովսէփի պէս բարեսիրտ արդար լինել:

Փառաբանում:

Փառք քեզ, Տէր Աստուած մեր.

* *

Իսկ մեր Փառաւորեցողք որ յառաջ քան զյաւիտեանս երկիրպագանելով սրբոյ Նորդութեան և մի Աստուածութեան Հօր և Արդւոյ և Հոգւոյն Սրբոյ այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից ամէն:

* *

Սուրբ Աստուած. սուրբ և հղօր, սուրբ

և անմահ, որ խաչեցար վասն մեր՝ ողորմեա մեզ:

ԳԼ. Գ.

Ա-Է-Կ-Ա-Տ.

Յովսէփն ու Մարիամ սուրբ կոյսը Հրէաստանի Գալիլեա գաւառի Նազարէթ քաղաքումն էին բնակում: Մի անգամ Մարիամ սուրբ կոյսը աղօթք էր անում, Աստուծոյ հրամանով Պաբրիէլ հրեշտակը երևեց Նորան ուղջոյն տուեց և յայտնեց որ, Նա սուրբ Հոգու շնորհքով պէտք է ծնի մի որդի, որի անունը Յիսուս պէտք է դնի, Յիսուսը Աստուծոյ որդի լինելով պէտք է մեղքի մէջ կորած մարդկանց փրկի:

Մարիամ սուրբ կոյսը հաւատաց հրեշտակի խօսքին. շնորհակալ եղաւ Աստուծոյ և ասաց:

Ես կը փառաւորեմ Աստուծոյ անունը. իմ հոգին էլ իմ փրկիչ Աստուծով կուրախանայ. որովհետեւ Աստուած իմ խոնար-

հոլթիւնը վարձատրեց՝ այսուհետեւ ինձ բոլոր ազգերը երանի կըտան:

— Այս տօնը կոչվում է Ա-Է-Կ-Ա-Տ տօն և կատարվում է Ապրիլի 7-ին ամեն տարի:

ԳԼ. Գ.

ՅԷ-Ա-Է ԲԵ-Կ-Ա-Տ ԶՆ-Ն-Դ.

Ինչպէս հրեշտակը աւետիք տուեց, Մարիամ սուրբ կոյսը սուրբ Հոգւով յղացաւ և ծնելու օրերն էին, երբ Թագաւորը հրամայեց որ ամեն մարդ գնայ իւր իսկական երկիրը և այնտեղ ցուցակի մէջ գրուի: Յովսէփն ու Մարիամն էլ այս հրամանին հնազանդելով դուրս եկան Նազարէթ քաղաքից և գնացին Դաւիթ մարգարէի Բէթղեհէմ՝ քաղաքը այնտեղ ցուցակի մէջ գրուելու՝ իբրեւ Դաւթի ցեղից եղող մարդիկ:

Յովսէփը աղքատ էր և քաղաքում չը կարողանալով տեղ գտնել, քաղաքից դուրս՝ մի այրի մէջ պարտաւորուեց գիշերն անցնել, իսկ այդ այրի մէջ անասուններ էին

ընակում: Հենց այդ գիշերը այրի մէջ էլ Մարիամ ս. կոյսը ծնաւ Յիսուս Քրիստոսն:

Յիսուսի ծնունդը ժամանակ հրեշտակներէն հովիւներին, որ այրին մօտիկ տեղերում արածում էին իրանց հօտերը և երկիրը լուսաւորեց. հովիւները այս հրաշքից շատ վախեցան. հրեշտակն առաջ նոցա. մի վախենաք, աչքներդ լոյս. այսօր ձեր համար փրկիչ ծնունդ է. կըգնաք Նորան այրի մէջ մարում խանձարուրով փաթաթուած կը գտնէք: Յանկարծ այդ հրեշտակի հետ ուրիշ հրեշտակներ էլ իջան և սկսեցին Աստուծուն փառաբանել ասելով.

«Փառք ի բարձունս Աստուծոյ և յերկիր խաղալովիւն ի մարդիկ հաճութիւն»,

Երբ հրեշտակները վերացան՝ հովիւները եկան և այրի մէջ տեսան Յովսէփին, Մարիամին և մարի մէջ դրած խանձարուրապատ Յիսուսին, հաւատացին Նորա մօտին եղած խօսքերին և երկրպագեցին:

— Յիսուս կընշանակէ փրկիչ. որովհետեւ

Յիսուս Աստուած, էր և Աստուծոյ որդի, ու մարդկանց փրկելու համար ս. կոյս Մարիամից ծնուեց, այս պատճառով էլ ս. կոյս Մարիամը կոչուիմէ Աստուածածին կամ Աստուածամայր:

Յիսուսի ծննդեան տօնը կատարուիմէ ամեն տարի Յունվարի 6-ին:

* *

Տալ Ձեռքէան.

Այսօր տօն է ծննդեան, աւետիս,
Տեառն մերոյ և յայտնութեան, աւետիս:

Այսօր սուրբ կոյսն անապական, աւետիս,
Ծնաւ երեւ զանմահ արքայն աւետիս:

* *

Նարական Ձեռքէան.

Դէ. Խորհուրդ մեծ և սքանչելի, որ յայսրմ տուր յայտնեցաւ. Հովիւք երգեն ընդ հրեշտակս տան աւետիս աշխարհի:

Ծնաւ նոր արքայ ի Բեթղեհէմ՝ քաղաքի.
որպիք մարդկան, օրհնեցէք, զի վասն մեր
մարմնացաւ:

Անբաւելին երկնի և երկրի ի խանձարու-
րըս պատեցաւ. ոչ մեկնելով ի Հօրէ ի սուրբ
այրին բազմեցաւ:

ԳԼ. Ե.

Յիսուսի Գործերը:

Յիսուս երբ երեսուն տարեկան դարձաւ՝
մկրտուեց և սկսեց քարոզել՝ որ մարդիկ ի-
րանց չար ճանապարհից հեռանան: Յիսուս
Հրէաստանում և Երուսաղէմումն էր քա-
րոզում: Բոլոր աշխարհի մարդիկ չար էին,
իսկ հրէաները համ չար էին, համէլ նա-
խանձոտ և մի և նոյն ժամանակ հաւատա-
ցրել էին թէ միայն իրանք են բարի ու առ-
տուածապաշտ ազգը:

Յիսուս նոցա կեղծաւորութիւնը երես-
ներովն էր տալիս և խրատում՝ որ ճշ-

մարտութեան հետեւն իսկ հրէաները փո-
խանակ Յիսուսին լսելու. խրատելու՝ թըշ-
նամացան Յիսուսի հետ և պատճառ էին փնտ-
ռում Յիսուսին կորցնելու:

Յիսուս քարոզութեան հետ հրաշաքներ էլ
էր գործում. Յիսուս բժշկումէր կոյրե-
րին, կաղերին. անդամալոյծներին, մեռել-
ների էլ յարութիւն տուեց, ուստի և
շատերն էլ հաւատումէին նորան: Այս
հաւատացողների մէջ տասն և երկու մարդ
միշտ Յիսուսի հետն էին, և Յիսուսի աշա-
կերտներն էին: Յիսուս պատուիրեց իւր
այս աշակերտներին որ իրանք էլ գնան ու
քարոզեն, այս պատճառով էլ կոչուեցին
Առաքեալ՝ որ կրնշանակէ ուղարկուած:

Այս առաքեալների առաջ կատարեց Յի-
սուս իւր բոլոր քարոզութիւններն ու հը-
րաշքները, որոնք և Յիսուսի վկաներ դար-
ձան:

ԳԼ. 2.

Յոգայ, խորհրդական ընկերք և ուսուցիչ:

Յիսուսի տառներկու աշակերտներէց մէկն էլ Յուդան էր, Յուդան շատ փողատէր մարդ լինելով, երբ տեսաւ թէ Յիսուսի թշնամի հրէաները կամենումն Յիսուսին սպանել, բայց չեն կարողանում գտնել ու բռնել, գնաց նոցա մօտ և ասաց. ինձ ի՞նչ կըտաք որ ես Յիսուսին մատնեմ. Հրէաները խոստացան երեսուն արծաթ:

Յիսուս իւր Աստուածային իմաստութիւնով իմացաւ Յուդայի միտքը. իմացաւ որ հրէաները իրան պէտք է ուզանեն Զատիկի տօներին, իւր աշակերտներին ասաց. շատ եմ ցանկանում այս Զատիկը ձեզ հետ աւել. և առնելով աշակերտներին՝ գնաց մի վերնատուն ուր Զատիկի սեղանը պատրաստուած էր և այնտեղ սկսեց աշակերտների հետ ընթրիք անել: Այդ օրը հինգշաբթի էր:

Սեղանի վերայ Յիսուս իւր մահուան մատին էր խօսում և աշակերտներին միմեքեւում ու յորդորում էր որ իրան չըթողնեն ու հեռանան. չըմոռանան իրան: Յիսուս խոստացաւ իւր Յարութիւնից յետոյ նոցա միմեքեւելու ու շնորհք տալու համար սուրբ Հոգին ուղարկել:

Յիսուս երբ իւր աշակերտներին յայտնեց թէ նոցանից մէկը պէտք է իրան մատնի, աշակերտները ապշեցին, և Պետրոսը աչքով արեց Յովհաննէսին՝ որ Յիսուսին հարցնի թէ ով է մատնիչը: Յովհաննէսը Յիսուսի վզովն ընկաւ ու ասաց. Տէր, ով է որ քեզ պէտքէ մատնի: Յիսուս պատասխանեց. ում որ պատուը ասամ, նա է, և պատուը տալով Յուդային՝ ասաց. գնա, ինչ որ անելու ես՝ տրա. Յուդան գնաց իսկ միւս աշակերտները կարծեցին թէ Յիսուս Յուդային բան առնելու ուղարկեց:

Աշակերտները շատ տխրած ու յուսահատ էին. Յիսուս նոցա սիրտ տաւեց. առաւ

հաց օրհնեց, կտրեց, տուեց աշակերտներին և ասաց.

«Առէ՛ք կերէ՛ք, այս է մարմին իմ, որ վասըն ձեր և բազմաց բաշխի ի քաւութիւն և ի թողութիւն մեղաց»:

Առաւ նոյնպէս բաժակը (գինի), օրհնեց, շնորհակալ եղաւ խմեց և իւր աշակերտներին տուեց ասելով.

«Արբէ՛ք ի սմանէ ամենեքեան, այս է արիւն իմ նորոյ ուխտի, որ յաղագս ձեր և բազմաց հեղանի ի քաւութիւն և ի թողութիւն մեղաց»:

Յիսուս պատուիրեց իրան միտ բերելու համար այս յիշատակը միշտ կատարել և կատարվումէ սուրբ պատարագի խորհրդով:

— Այդ օրերը հրէաները բազարջ էին ուտում և տօնն էլ բազարջակերաց տօնն էր կոչվում ուստի և այն հացը որ Յիսուս աշակերտներին տուեց, բազարջ էր իսկ բաժակը անարատ գինի սօբա համար էլ մեր եկեղեցին Սուրբ հաղորդութիւնը բազարջ

հացով և անապակ գինով է կատարում. հացը մինչև պատարագը նշխար իսկ գինին բաժակ է կոչվում. իսկ պատարագին՝ նշխարը դառնումէ Յիսուսի մարմին իսկ գինին՝ արիւն:

Յիսուսի աշակերտները իմանալով որ Յիսուս պիտի խաչուի՝ սկսեցին մտածել թէ իրանց մեծը ով կըլինի այնսուհետեւ և ամեն մինը կըցանկար ինքը լինի մեծ: Յիսուս նոցա այս ամբարտաւան խորհուրդը անարգելու համար ընթրիքից յետոյ առաւ ջուր կոնքով և սկսեց լուանալ աշակերտների ոտները: Առանալուց յետոյ ասաց. ես ձեր տէրն ու վարդապետն եմ և ձեր ոտները լուացի. դուք էլ միմեանց ոտք լուացէ՛ք. ով կամենումէ ձեզանից մեծ լինել թող բոլորին ծառայէ և իրան բոլորից փոքր դասի:

— Խորհրդական ընթրիքի և ոտնալուայի յիշատակը Սւազ—Հինգշաբաթի օրն է կատարվում. ընթրիքինը՝ պատարագին իսկ ոտնալուայինը՝ երեկոյեան ժամերգութեան

ժամանակ, և եկեղեցու գլխաւորը լուսնումէ միւսների ուսերը:

ՀԱՐԱԿԱՆ ՈՏԵՆԱՌՈՒՄԻ

ալ. Այսօր կանգնեցաւ աւագան մկրտութեան ի թողութիւն մեղաց մերոց:

Այսօր տէրն մեր լուսնայր զոտս աշակերտաց և պատուիրէր զայս ասելով:

Մի ոմն ի ձէնջ, եղբարք, մատնելոց է զիս ի մահ և որոշի յաշակերտացս:

Զայն լուեալ Պետրոսի ակնարկէր առ Յովհաննէս՝ հարցանել թէ ով իցէ:

Բանն՝ զոր ասաց Յիսուս՝ արամեցոյց զիւր աշակերտս և խռովեցան ամենեքեան:

ԳԼ. Ե.

Յիսուսի հարցանելէն ու զարկարանէր

Յիսուս ոտնալուայից յետոյ խրատական խօսքեր խօսելով աշակերտներին հետ գնաց

Զիթենեաց սարը, որ Երուսաղէմի մօտ էր: Յիսուս աշակերտներին թողեց մօտիկ Գեթսեմանի գիւղում իսկ ինքն սաւանձանալով սկսեց աղօթել և երեսի վերայ ընկած՝ լալ:

Այդ ժամանակ Յուդան, որ խորհրդական ընթրիքի ժամանակ հեռացել էր ու գիտէր Յիսուսի տեղը զինուորուած մարդիկ առած հետը եկաւ մօտեցաւ Յիսուսին և համբուրեց: Յիսուս ասաց, Յուդա, ինձ համբուրելով ես մատնում: Որովհետեւ գիտէր Յիսուս որ Յուդան ասել էր թէ, ում որ համբուրեմ, նա է Յիսուսը, բռնեցէք:

Յուդայի հետ եկած մարդիկը բռնեցին Յիսուսին, կապեցին և տարան: Ամբողջ գիշերը չարչարեցին—ծեծումէին, երեսին թքում, ձեռքը եղեգնեայ (շամիշ) գաւազան տալով ծաղրելու համար գլուխ էին տալիս ու ասում. չրէաների թագաւորն ապրած կենայ: Յիսուսի երեսին ապտակ էին խփում, և ասում Դու սուրբ և մարգարէ մարդ ես. իմացիր քեզ զարկողը: Յիսուս համբուրեւէր և աղօթում ասելով, Հայր,

այս բանը սոցա համար մեղք մի համարիլ վասն զի չըգիտեն ինչ են անում:

Առաւօտը երբ լոյսը բացուեց հրէաները Յիսուսին տարան Երուսաղէմի դատաւորի մօտ, որի անունը Պիղատոս էր. գանգաւեցին և ասացին. այս մարդը մեր օրէնքին հակառակ բաներ է խօսում և գործում. իրան հրէաների թագաւոր անուանելով, գրգռում է ժողովրդին որ թագաւորին հարկ չըտան ու չըհնազանդեն. օրէնքով սա մահապարտ է. խաչիր:

Պիղատոսը երբ Յիսուսին հարցաքննելով տեսաւ որ անմեղ է, կամեցաւ արձակել բայց հրէաները զայրացան ու սկսեցին աղաղակել. եթէ դորան արձակես՝ կայսրի (թագաւորի) բարեկամը չես. կայսրն է մեր թագաւորը. խաչիր գորան: Պիղատոսը վախեցաւ և հրամայեց Յիսուսին խաչել:

* * *

ՀԱՐԱՎԱՆ ՄԱՏՆՈՒԹԵԱՆ ՓՐԿԶԻՆ.

Յ. Ի գիշերին՝ յորում մատնիւր փրկիչն

մեր ի մահ խաչին. ել ի լեառն Զիթենեաց. աղօթելով զայս ասէր. Հայր, անցն յինէն զբաժակո:

Իսկ անօրէն աշակերտին թողեալ զգուժ ոիրայ նորա, և փութայր առ քահանայսն ասէր՝ ինձ զի՞նչ կամիք տալ զի մատնեցից զյարդապետն:

Ժողովեալ հրէիցն կշռեցին արծաթ բազում, առեալ տարան առ Պիղատոս ասէն՝ ի խաչ հան, ի խաչ. զի հայհոյիչ է օրինաց:

ԳԼ. Ը.

Յիսուսի խաչելը, մահն ու լալումը.

Զատիկի ուրբաթ օրն էր: Երբ հրէաները Յիսուսին խաչելու հրաման առան՝ տարան մի բարձր տեղ, որտեղ առ հասարակ մահապարտներին կամ խաչում կամ գլխատումէին. այդ տեղը կոչվումէր գողգոթա, որ գլխատուելու տեղ կը նշանակէ:

Յիսուս ինքն իւր խաչը շալակած բարձր-

աջաւ գողգոթա. այդ տեղ հրէաները Յիսուսին խաչուած երկու աւազակներին մէջ տեղը խաչեցին: Յանցաւորներին յանցանքը գրովումէր նոցա խաչի վերայ. Յիսուսի յանցանքն էլ համարվումէր այն որ ինքն որպէս թէ իրան թագաւոր է հռչակում. ուստի Պիղատոս էլ Յիսուսի խաչի վերայ գրեց. «Յիսուս նազովրեցի՝ թագաւոր չրէից»:

Յիսուս երբ խաչի վերայ էր, թէ հրէաները և թէ խաչուած աւազակներին մէկը Յիսուսին ծաղրումէին ու ասում. հրէաների թագաւորը թող այժմ խաչից իջնի, մենք էլ տեսնենք ու հաւատանք, ուրիշներին էր ազատում, թող այժմ իրան ազատի:

Յիսուս խաչի վերայ արնաքամ և պապակած ջուր խնդրեց, հրէաները լեղիով քացախ տուին. զինուորներից մէկը գեղարդով կողբը ծակեց՝ որ աւելի յորշարուի Յիսուս: Այս տանջանքների մէջ Յիսուս երբ իւր Մարիամ մօրը և Յովհաննէս սիրելի աշակերտին տեսաւ խաչի տակ կանգնած, մոռացաւ իւր ցաւը և մօրը մխի-

թարելու համար Յովհաննէսին առաց. ահա քո մայրը, մօրն էլ առաց, ահա քո որդին. և այսպէս ամեն բան վերջացած համարելով Յիսուս բարձր ձայնով ասաց. Ով իմ Աստուած, ով իմ Աստուած. էլ ինչո՞ւ ես ինձ թողնում. Հայր, իմ հոգին քո ձեռքն եմ աւանդում, և աւանդեց հոգին:

Այս ժամանակ խաւարը ծածկեց ամբողջ երկիրը, արեգակը խաւարեց. երկիրը շարժուեց քարերը պատառուեցին: Նատերը տեսնելով այս հաւատացին Յիսուսին և ասումէին. արդարեւ սա Աստուծոյ որդի էր:

Յիսուս կէս օրին խաչուեց և երեք ժամ խաչի վերայ տանջուելով՝ երեկոյեան պահին հոգին աւանդեց:

Հրէաները Շաբաթ օրն են կիրակէ պահում: Շաբաթ օրն էլ նոցա Չատիկն էր. Յիսուսի և աւազակների մարմինները խաչի վերայ չմնալու համար, իսկոյն պատրաստութիւն տեսան նոցա թաղելու. որովհետեւ Շաբաթ օրը նոքա ամենէին բան չէ-

ին անուամբ: Յովսէփ անուանով մի արդար իշխան մարդ որ ծածուկ Յիսուսի աշակերտն էր, գնաց Պիղատոսից թանկագին ընծաներով առաւ Յիսուսի մարմինը. և ինչպէս հրէաների սովորութիւն էր լուաց, օծեց և պատանելով թաղեց իւր համար նոր պատարաստած գերեզմանի մէջ:

Հրէաները լսել էին որ Յիսուս ասել էր թէ երեք օրից յարութիւն պէտք է առնի, ուստի որպէս զի աշակերտները չբացանան Յիսուսի մարմինն ու ասին թէ յարութիւն է առել, մի մեծ քար գրին գերեզմանի վերայ կնքեցին և պահապաններ կարգեցին:

* *

ԽԱՉԵԼՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳ.

Խաչի քո, Քրիստոս. երկիրպագանեմք. և զսուրբ զխաչելութիւնդ քո մեծացուցանեմք, և զսուրբ զթաղումնդ քո փառաւորեմք:

Եկայք, հաւատացեալք, երկրպագեսցուք Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ. վասն զի եկն ի ձեռն խաչին իւրոյ շնորհաց պարգևս աշխարհի:

Սուրբ Աստուած. սուրբ և հզօր. սուրբ և անմահ. որ խաչեցար վասն մեր՝ ողորմեա մեզ:

Փայք սուրբ խաչիդ ալելուեա. խաչելութեանդ, ալելուեա. սրբոյ թաղմանդ, ալելուեա:

Նշանեցաւ առ մեզ լոյս երեսաց քոց և հոռու ուրախութիւն սրտից մերոց. ի պրտոյ ցորենոյ գինւոյ և ձիթւոյ իւրեանց լըցուցեր զնոսա:

ԳԼ. Թ.

ՅԵՍՈՒՍ ԵՎ ՅԱՐՈՒՆԷՆ.

Անցաւ ուրբաթ գիշերը. շաբաթ երեկոյեանը լոյս կիւրակէ Մարիամ Մագդաղե-

նացին և Մարիամ անուհիս դարձեալ մի քան
րիշ կին եկան Յիսուսի գերեզմանը տեսնե-
լու. այդ ժամանակ մի մեծ շարժումն ե-
ղաւ. երկնքից հրեշտակ եկաւ գերեզմանի
քարը գլորեց մի կողմ և նստեց նորա վե-
րայ: պաշտպանները այս բանից սաստիկ վա-
խեցան և մեռելի պէս վայր ընկան:

Հրեշտակը կանանց ասաց. դուք մի վա-
խե՛նաք, գիտե՛մ, խաչուած Յիսուսին էք
որոնում. այստեղ չէ, յարութիւն առաւ.
շուտով գնացէք նորա աշակերտներին ասա-
ցէք թէ յարութիւն առաւ և ձեզանից ա-
ռաջ Գալիլեայում կը լինի. այնտեղ կը տես-
նէք նորան:

Երբ կանայք գերեզմանից ուրախ ուրախ
յեա եին դառնում, Յիսուս պատահեց նո-
ցա ու ասաց. Ո՛ղջ էք. նոքա էլ Յիսուսի
ստներն ընկան և երկրպագեցին. Յիսուս
պատուիրեց որ Գալիլեայում իրան տես-
նեն. իսկ այժմ գնան շուտով աշակերտնե-
րին պատմեն ինչ որ տեսան:

Յիսուս Գալիլեայում տեսաւ աշակերտ-

ներին ու ասաց. ինչպէս ինձ իմ հայրն է
ուղարկել, այնպէս էլ ես եմ ձեզ ուղար-
կում. այսուհետեւ գնացէ՛ք քարոզեցէ՛ք բո-
լոր հեթանոսներին, (կռապաշտ), Մկրտե-
ցէ՛ք նոցա՝ Հօր, Որդւոյ և սուրբ Հոգւոյ ա-
նուհով. ինչ որ ձեզ պատուիրեցի՝ նոցա էլ
սորվեցրէ՛ք որ պահեն ու կատարեն, ես էլ
մինչև աշխարհի վերջը ձեզ հետ կը լինիմ:
— Յիսուսի յարութիւնը տօնվումէ Զատ-
կին. իսկ զատիկ՝ ազատութիւն կը նշանակէ,
որովհետեւ Յիսուս իւր յարութեամբ ազատեց
մեզ կռապաշտութիւնից և մահուան եր-
կիւղից. ինչպէս Յիսուս յարութիւն առաւ,
այնպէս էլ մեռելներին պէտք է յարութիւն
տայ մի օր. դորա համար մահը այժմ մի
երկար քուն է համարում և մեռածներին
ննջեցեալ այսինքն քնած ենք կոչում:

Յարութեան օրը մեռած մարդիկ պէտք է
յարութիւն առնեն բարիք գործողները Աս-
տուծոյ արքայութեան մէջ ապրելու իսկ
չար գործողները՝ դժոխքի մէջ չարչարուե-
լու համար:

ԺԱՄԱՄՈՒՏ

Քրիստոս յարեալ ի մեռելոց. մահուամբ
զմահ կոխեաց և յարութեամբ իւրով մեզ
կեանս պարգեւեաց, նմա փառք յաւիտեա-
նքս. ամէն:

* *

ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐԱԿԱՆ.

այ. Յարեալ Քրիստոս ի մեռելոց. ալէլու-
եա. Նկայք, Ժողովուրդք, երգեցէք Տեառն
ալէլուեա:

Յարուցելոյն ի մեռելոց ալէլուեա. Որ
զաշխարհս լուսաւորեաց ալէլուեա:

* *

Յանուն Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն սրբոյ:

ԳԼ. Ժ.

Սոբոր Պատարագ.

Յիսուս երբ վերջին անգամ իւր աշա-

կերտների հետ ուտումէր Զատիկի ընթրիքը,
առաւ բաղարջ հացը իւր մօրմնի տեղ և
անապակ գինին՝ իւր արիւնի տեղ՝ օրհնեց
տուեց նոցա և պատուիրեց իրան յիշելու
համար նոյն խորհուրդը միշտ կատարել. ա-
սելով. ով որ կ'ուտի իմ մարմինը և կը խմի
իմ արիւնը՝ նա իմ մէջ՝ ես էլ նորա մէջ
կրթնակեմ. այսպէս Յիսուս հաստատեց
Սուրբ պատարագի խորհուրդը:

— Յիսուսի պատուէրը կատարելու համար
ամեն կիւրակէ և տօն օրերին պատարագ
է լինում ամեն քրիստոնէայ մարդ գնումէ
եկեղեցի և ջերմեռանդութեամբ աղօթում,
ոմանք էլ քահանայի առաջ իրանց մեղքերը
խոստովանելուց և քահանայի բերանով
Աստուծուց թողութիւն ստանալուց յետոյ
հաղորդումեն, ճաշակելով Քրիստոսի մար-
մին և արիւնը:

Սուրբ պատարագը Յիսուսի ամբողջ պատ-
մութիւն է. սկզբից մինչև ողջունի ժամա-
նակը՝ Յիսուսի ծնունդն է յիշեցնում իսկ
ողջոյնից յետոյ մինչև աւարտը՝ Յիսուսի
քարոզութիւնը, հրաշագործութիւնները,
մատնուիլը չարչարուիլը խաչուիլն ու թաղ-
ուիլն է յիշեցնում:

ՊԱՏԱՐԱԳԻ ԵՐԳԵՐ.

Յամենայնի օրհնեալ ես տէր. Օրհնեմք ըզ-
քեզ, գոյեմք զքեզ, Գոհանամք զքէն, աղա-
չեմք զքեզ տէր Աստուած մեր:

* *

Միայն սուրբ, միայն տէր, Յիսուս Քրիս-
տոս ի փառս Աստուծոյ հօր. ամէն:

* *

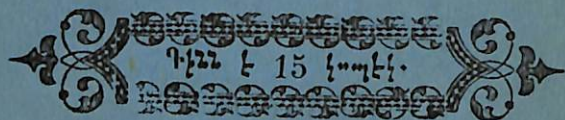
Ամէն. Հայր սուրբ. Որդիդ սուրբ. Հոգիդ
սուրբ: Օրհնութիւն և փառք Հօր և Որ-
դւոյ և սրբոյ Հոգւոյն այժմ և միշտ և յա-
ւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

* *

Աստուած մեր, և տէր մեր երևեցաւ մեզ:
Օրհնեալ եկեալ անուամբ տեառն:

* *

Եղեցի անուն տեառն օրհնեալ յայսմհե-
տէ մինչև յաւիտեան:

<< Ազգային գրադարան

NL0332631

